

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΤΑΛΕΝΤΩΝ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ: ΜΙΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Γιώργος Γρούϊος

Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΣ ΤΑΛΕΝΤΟΥ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ: ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΕΣ

ΤΙ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΤΑΛΕΝΤΟ;

- Η ιδιαιτερότητα ενός ατόμου, συγκεκριμένης προσωπικότητας, να κατέχει σήμερα εξέχουσες γνωστικο-κινητικές ικανότητες και κοινωνικο-πολιτισμικά χαρακτηριστικά:
  - ✓ που του επιτρέπουν να επιτυγχάνει, χωρίς ιδιαίτερη εξάσκηση, υψηλές επιδόσεις σε ένα συγκεκριμένο θέμα το οποίο απαιτεί ειδικές δεξιότητες και μεγάλη εμπειρία.
  - ✓ που θα του επιτρέψουν στο μέλλον - μετά την ολοκληρωτική τους ανάπτυξη - να επιτύχει, με ειδική εξάσκηση και σε σύντομο χρονικό διάστημα, ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις σε ένα συγκεκριμένο επιδέξιο θέμα.

(Γρούϊος, 1999)

ΟΙ ΟΡΟΙ *ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ* ΚΑΙ *ΔΕΞΙΟΤΗΤΑ*

- Ο όρος *ικανότητα* αναφέρεται σε μια υποθετική εγγενή δομή που ελέγχει τον προσανατολισμό, τη χωροχρονική συνέχεια και την ένταση μιας εκούσιας συμπεριφοράς
- Ο όρος *δεξιότητα* αναφέρεται σε μια επίκτητη δυνατότητα που βελτιώνει, με συγκεκριμένο τρόπο, το επίπεδο απόδοσης μιας εκούσιας συμπεριφοράς

ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ $\neq$ ΔΕΞΙΟΤΗΤΑ

- ✓ Είναι ένα συγγενές, γενικό και μόνιμο χαρακτηριστικό
- ✓ Εξελίσσεται με την εξάσκηση και την εμπειρία
- ✓ Αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία συγκεκριμένων δεξιοτήτων
- ✓ Παρουσιάζει τα γενετικά εφόδια που έχει ένα άτομο στη διάθεσή του για να ρυθμίσει το επίπεδο της απόδοσής του

- ✓ Είναι ένα επίκτητο συγκεκριμένο και προσωρινό χαρακτηριστικό
- ✓ Αποκτάται με την εξάσκηση και την εμπειρία
- ✓ Εξαρτάται από καθορισμένες ικανότητες για την ιδανική της εκτέλεση
- ✓ Παρουσιάζει την ταχύτητα, την ακρίβεια και την αποτελεσματικότητα της απόδοσης ενός προκαθορισμένου θέματος σε σχέση με τις απαιτήσεις του περιβάλλοντος

ΣΥΝΩΝΥΜΑ ΤΟΥ ΟΡΟΥ *ΤΑΛΕΝΤΟ*

- ✓ Τάλαντο
- ✓ Χάρισμα
- ✓ Αρετή
- ✓ Δώρο της φύσης
- ✓ Προσόν
- ✓ Προτέρημα
- ✓ Ιδιαίτερες ικανότητες
- ✓ Εξέχουσες δυνατότητες
- ✓ κ.λ.π.

- Υπάρχουν περισσότερα από 100 συνώνυμα και ορισμοί του όρου *ταλέντο*.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΟΡΟΥ *ΤΑΛΕΝΤΟ*

- Το πρόβλημα του ουδού
- Το πρόβλημα του ορισμού
- Το πρόβλημα του πληθυσμού σύγκρισης
- Λογικές συγχύσεις
  - "Αυτός ο αθλητής κάνει πολύ καλές επιδόσεις γιατί έχει ταλέντο. Και που το ξέρεις εσύ ότι έχει ταλέντο; Δεν το βλέπεις; Είναι ολοφάνερο, κάνει πολύ καλές επιδόσεις".

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΑΛΕΝΤΟΥ

- Έχει γενετική προέλευση
- Η μέγιστη ισχύς του δεν είναι έκδηλη σε μικρή ηλικία
- Κάποια ενδεικτικά του στοιχεία ανιχνεύονται σε μικρή ηλικία
- Τα ιδιαίτερα προσόντα του συνδέονται συγκεκριμένη συμπεριφορά

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΡΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΤΑΛΕΝΤΟΥ

- Ορισμοί προσανατολισμένοι στα γενικά χαρακτηριστικά και την προσωπικότητα του *ταλέντου*.
- Ορισμοί προσανατολισμένοι στα γνωστικά χαρακτηριστικά του *ταλέντου*.
- Ορισμοί προσανατολισμένοι στις δυνατότητες επίτευξης υψηλών επιδόσεων του *ταλέντου*.
- Ορισμοί προσανατολισμένοι στα κοινωνικο-πολιτισμικά χαρακτηριστικά του *ταλέντου*.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΕΡΜΗΝΙΕΣ ΤΟΥ *ΤΑΛΕΝΤΟΥ*

- Αναπτυξιακές θεωρίες
  - π.χ., χρονολογική, βιολογική, νοητική ηλικία
- Βιολογικές θεωρίες
  - π.χ., γενετικές επιδράσεις, βιολογικά χαρακτηριστικά
- Περιβαλλοντικές θεωρίες
  - π.χ., κοινωνική μάθηση, μίμηση προτύπων
- Ψυχοδυναμικές θεωρίες
  - π.χ., κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη, προσωπικότητα
- Θεωρίες αλληλεπίδρασης
  - Συνδυασμοί των παραπάνω θεωριών

ΥΠΑΡΞΗ *ΤΑΛΕΝΤΟΥ*: ΜΥΘΟΣ ή ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ;

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΤΑΛΕΝΤΟΥ

- Δεδομένα που υποστηρίζουν την εμφάνιση ειδικών δεξιοτήτων σε πολύ μικρή ηλικία.
- Δεδομένα που συνδέουν την ασυνήθιστα υψηλή επίδοση με αβίαστη εκτέλεση και έλλειψη ειδικής εμπειρίας.
- Δεδομένα που συνδέουν τις τιμές επίδοσης με συγκεκριμένες βιολογικές παραμέτρους.
- Δεδομένα που υποστηρίζουν την ύπαρξη ιδιοφυών καθυστερημένων.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΡΟΥΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΤΑΛΕΝΤΟΥ

- Δεδομένα που αντικρούουν τις πρώιμες ενδείξεις εξεχουσών ικανοτήτων.
- Δεδομένα που αντικρούουν την ύπαρξη διαφορών στη μάθηση μεταξύ ατάλαντων και ταλαντούχων ατόμων.
- Δεδομένα που αντικρούουν την άποψη ότι τα ατάλαντα άτομα δεν μπορούν να επιτύχουν ασυνήθιστα υψηλές επιδόσεις.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΟΥ *ΤΑΛΕΝΤΟΥ*

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΟΥ *ΤΑΛΕΝΤΟΥ*

- Το κριτήριο της υπεροχής
- Το κριτήριο της σπανιότητας
- Το κριτήριο της απόδοσης
- Το κριτήριο της αποδεικτικότητας
- Το κριτήριο της αξίας

ΦΑΣΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΟΥ *ΤΑΛΕΝΤΟΥ*

- Εξονυχιστική εξέταση

- ✓ (Πολλαπλά κριτήρια, έγκυρες και αξιόπιστες δοκιμασίες, κλίμακες αξιολόγησης κ.λ.π.)

- Επιλογή

- ✓ (ατομικές και ομαδικές δοκιμασίες, συνεντεύξεις κ.λ.π.)

- Προσδιορισμός

- ✓ (Στατιστική προσέγγιση, αξιολογητική προσέγγιση, κλινική προσέγγιση)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ

- Συνάφεια των δοκιμασιών
- Είδος δοκιμασιών
- Αξιοπιστία
- Εγκυρότητα
- Αντικειμενικότητα
- Κανονιστικά δεδομένα
- Επίδραση ανωτάτου ορίου

ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Τα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα δεν υποστηρίζουν με βεβαιότητα την ύπαρξη *ταλέντου* και τη σύνδεσή του με συγγενή χαρίσματα.
- Η ύπαρξη *ταλέντων* μάλλον συμπεραίνεται παρά αποδεικνύεται.
- Το γεγονός αυτό έχει σοβαρές πρακτικές συνέπειες. Η κατηγοριοποίηση των παιδιών σε *ταλαντούχα* και *ατάλαντα* άτομα είναι μεροληπτική, αθέμιτη, άδικη, πολυδάπανη και αδόκιμη.
- Η υπόθεση των *ταλέντων* δεν είναι απόλυτα λανθασμένη. Είναι όμως μεγαλοποιημένη και υπεραπλουστευμένη.

“A talent! For thirty-seven years I’ve practiced fourteen hours a day, and now they call me a talent!”

Pablo Sarasate
Violin virtuoso and composer

**“IF THE KEY’S NOT THERE ...
THE LIGHT WON’T HELP”**

“The answer to the problem is not to look to for the key in the illuminated area, where it is not; nor to look in the dark, where it is but cannot be found; the answer is to shift the illumination to the key area in which we should conduct research ...”.

**Professor Robert J. Sternberg
*Department of Psychology
Yale University***

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ

